

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНФІНІТИВУ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

*Функціональні особливості інфінітиву в сучасній англійській мові.
Войналович Л. П.*

У статті розглядаються функціональні особливості інфінітиву в сучасній англійській мові. У ході дослідження встановлено, що граматичними категоріями інфінітиву є: співвіднесеність, вид та стан. Також було досліджено, що в англійському реченні інфінітив може вживатися у функції підмета, присудків різних типів, додатку, означення, обставини різних типів та вставної конструкції. З'ясовано, що найуживанішим інфінітив виступає у функції частини різних типів присудків, а найменш вживаною функцією є підмет.

Ключові слова: інфінітив, функції інфінітива, особливості, граматичні категорії.

Функциональные особенности инфинитива в современном английском языке. Войналович Л. П.

В статье рассматриваются функциональные особенности инфинитива в современном английском языке. В ходе исследования выявлено, что грамматическими категориями инфинитива являются: соотнесенность, вид и залог. Также было исследовано, что инфинитив английском предложении может выступать в функции подлежащего, сказуемого разных типов, дополнения, определения, обстоятельства разных типов и вставной конструкции. Установлено, что самой распространенной функцией инфинитива является функция в качестве части разных типов

сказуемого, а наименее распространенной функцией инфинитива является подлежащее.

Ключевые слова: инфинитив, функции инфинитива, особенности, грамматические категории.

Functional peculiarities of infinitive in the modern English language.
Voinalovych L. P.

The article deals with the investigation of functional peculiarities of the infinitive in the modern English language. The study reveals that the grammatical categories of the infinitive are: correlation, aspect and voice. It was studied that in the English sentence the infinitive can perform different functions. Mainly the infinitive can be used as: the subject, the predicate of different types, the object, the attribute, the adverbial modifiers of different types and parenthesis. It was found out that the most frequently the infinitive is used in the function of the predicate of different types, namely as: the simple verbal predicate, the compound verbal modal predicate, the compound verbal phasal predicate. The second function of the infinitive for frequency of usage is the object; the third function goes to the adverbial modifiers of different types: purpose, comparison and consequence. On the fourth place for frequency of usage is the infinitive in the function of the attribute and the least frequently used function of the infinitive is the subject. The examples of the infinitive in the function of parenthesis in the novel were not found.

Key words: infinitive, functions of the infinitive, peculiarities, grammatical categories.

Інфінітив існує у багатьох мовах, та у кожній з них має схожі риси, проте у англійській мові він має суттєві відмінності як морфологічні, так і синтаксичні, чим і є цікавим для дослідження. Протягом багатьох років вчені займались вивченням інфінітиву та інфінітивних конструкцій. Такі науковці

як Н. А. Кобріна, В.Л. Каушанська, Б.І. Роговська та ін. плідно досліджували цю тему та подали чіткі класифікації.

Мета статті полягає у дослідженні функціональних особливостей інфінітиву в сучасній англійській мові.

Інфінітив (від лат. «*Infinitivus*» невизначений, неозначений) – форма дієслова, яка висловлює частину присудка, а також слова з присудковим значенням у позиції іменних членів речення. На відміну від особових форм дієслова, інфінітив не має абсолютного часу, способу дії, особи та числа. Завдяки цій «нейтральності», часто використовується як словникова форма дієслова [1]. У всіх формах та функціях інфінітив має особливий показник – частку *to*. І.П. Іванова, В.В. Бурлакова та Г.Г. Почепцов у «Теоретичній граматиці сучасної англійської мови» зазначають, що «частка *to* є показником, який відрізняє його від омонімічних інфінітиву особистісних форм, в той час як формальним показником особистої форми є будь-який тип співвіднесеного з нею підмета, в тому числі і інфінітива»[3, с. 112]. Але в деяких випадках може використовуватись інфінітив без частки – так званий «голий» інфінітив (*bare infinitive*). інфінітив без частки *to* використовується: 1) після модальних дієслів *could, can, may, must, might, shall, should, will, would* та після *need not*; 2) після дієслів чуттєвого сприйняття *see, feel, hear*; 3) після слів *had better, had best, had rather, would rather, would sooner* та *Let's*; 4) після слів, які спонукають до дії, або виражають дозвіл (*let, make, have*); 5) у структурах, які починаються з *Why...? Why not...?*; 6) у висловах з *but, cannot but, nothing but* [4, с. 101]; 7) якщо дві інфінітивні структури зв'язані сполучниками *and, or, except, than, as* або *like*, інфінітив який займає друге місце у реченні зазвичай використовується без частки *to* [5, с.10]. Але існує декілька виключень: 1) слово *help* може використовуватись, як з часткою *to*, так і без: *He helped me (to) fill in my application form* [5, с. 10]; 2) після модальних дієслів *ought to, have to* та *be to* інфінітив використовується з часткою *to*: *We ought to see, if Pat's OK* [5, с. 10]; 3) дієслова чуттєвого сприйняття, а також *be made*, з

інфінітивом у пасивному стані використовуються з часткою *to*: *She was seen to talk to the manager.* .[5, с. 10].

Граматичними категоріями інфінітиву є: співвіднесеність (Non-Perfect, Perfect), вид (Common, Continuous) та стан (Active, Passive) [4, с.101].

Співвіднесеність виражається двома формами, якими може бути інфінітив: доконаним (*perfect*) та недоконаним (*non-perfect*): *to eat/drink – to have eaten/drunk, to give up – to have given up, to comb – to have combed*. Недоконаний інфінітив відноситься до часу дії, яке визначає дієслово-присудок: *I'm pleased to meet you* (Радість від зустрічі та зустріч є обидва в теперішньому часі). Іноді недоконаний інфінітив звертається до майбутнього: *He expects to stay here for a week* [5, с. 8].

Доконаний інфінітив звертається до минулого та показує дії інфінітиву, які сталися до дій дієслова-присудка. Також, слід зазначити, що доконаний інфінітив має таке ж саме значення, як минулий або теперішній часи: *I'm glad to have left the school* . – це те ж саме, що: *I'm glad that have left the school*. Та зі словами *was/were, would like, meant, attempted, expected, hoped, intended, planned, tried* доконаний інфінітив звертається до дій, які були не завершені: *I meant to have phoned you, but I forgot* [5, с.8].

Категорія виду знаходить свій вияв у протиставленні форм - загального та тривалого. Різницею між категорією виду в кінцевих формах дієслів і в інфінітиві є те, що в інфінітиві він послідовно виражається тільки в активному стані: *to speak – to be speaking, to have spoken – to have been speaking*. Ми використовуємо тривалий інфінітив для того, щоб показати, що щось сталося в певний період часу:

Недоконаний інфінітив у тривалому виді показує, що дії та події є, будуть чи тривали у час про який говориться: *It is nice to be sitting here with you*. Доконаний інфінітив у тривалому виді звертається до минулого та наголошує на тривалості дії інфінітиву, які сталися до дії дієслова: *I'd like to have been sitting there when she walked in.* [5, с.8]

Є дві протилежні категорії стану інфінітиву у сучасній англійській мові – активний та пасивний: *to write – to be written, to have written – to have been written*. Активний стан вказує, що дія виконується суб'єктом (*I ought to tell you about it*), а у пасивному стані дія виконується над суб'єктом (*I ought to be told about it*) [5, с.9].

Інфінітив в англійській мові виконує в реченні цілий ряд функцій. Отже розглянемо ці функції детальніше. Інфінітив який стоїть на початку речення перед дієслівним присудком, функціонує як **підмет** і поряд може мати пояснювальні слова: *To find him still at home was a relief* [2, с. 106]. Використання конструкцій з інфінітивом на початку речення у функції підмета характерне для письмового мовлення, але частіше в англійському реченні на першому місці як формальний підмет стоїть займенник «it», який на українську мову не перекладається: *It was awfully difficult to do or even to say nothing at all* [5, с.13].

Інфінітив як **присудок** може бути у питальних та окличних реченнях. В останніх він виражає відношення мовця до дії, яку виражає інфінітив: *Why not forget?; Me – marry him! Never!*

Інфінітив у реченні може виступати як частина різних типів присудків, а саме як: 1) частина простого дієслівного присудка: *The cinema will close in November*; 2) частина складеного іменного присудка: *His greatest wish was to tell her everything*; 3) частина складеного дієслівного модального присудка (складається з модального дієслова та інфінітиву, модальних висловів (to be able, to be allowed, to be willing, to be capable, to be going) або висловів had better(best), had rather, would rather та інфінітиву: *She might have left the car unlocked. You had better start at once*; 4) частина складеного дієслівного фазового присудка (використовується після слів які вказують на різні етапи початку, тривалості, завершення і повторення дії (to begin, to start, to come, to go on, to continue, to proceed, to cease, would/used to та інфінітив): *He began to understand us. He continued to live with his parents after his marriage*; 5)

частина змішаного присудка: *He **must stop** smoking. It **must be** Roger* [5, с.15-18].

Інфінітив може виконувати функцію **додатка** після 1) дієслів, які мають лише один додаток (to agree, to afford, to arrange, to care, to claim, to expect, to fail, to forget, to like, to mean, to love, to manage, to neglect, to pretend, to refuse, to remember, to tend, to want etc.): *Can I afford **to buy** it yourself? I didn't expect **to be invited***; 2) дієслів, які мають два додатка, перший з яких це іменник чи займенник, а другий – інфінітив (to advise, to allow, to beg, to cause, to direct, to encourage, to forbid, to force, to induce, to invite, to order, to persuade, to request, to tell, to urge etc.): *Ann told him **to live** her alone. Can you help me **to find** my ring?*; 3) інфінітивної сполучникової фрази, з такими сполучниками when/what, how, etc. to do smt.: *They advised me **how to settle the matter**. Will you show me **how to do it**?*; 4) після прикметників і субстантивованих дієприкметників, після яких інфінітив використовується з недоконаною формою (anxious, bound, fit, careful, determined, eager, free, impatient, interested, prepared, reluctant, slow, worthy etc.): *She's determined **to go on**. I was so impatient **to start***; 5) після прикметників і субстантивованих дієприкметників, після яких інфінітив використовується як з недоконаною, так і з доконаною формою (amused, annoyed, astonished, delighted, frightened, glad, happy, pleased, proud, puzzled, scared, sorry, surprised, thankful etc.): *I was amused **to hear** it. She is proud **to have grown** such a son.*; 6) дієслів категорії стану (to be afraid, to be agog, to be ashamed): *I am afraid **to tell the truth***. Інфінітив також може вживатися у функції додатка як частина формального додатку з займенником *it* : *I find **it important to go to London*** [5, с.19-21].

Інфінітив у функції **означення** вживається з іменниками, означеними неозначеними і заперечними займенниками, порядковими числівниками, субстантивованими кількісними прикметниками та прикметниками *the last, next*: *I have nothing **to give** you. He was someone **to admire**. Jack was the first **to come**. I have no more **to add*** [5, с.19-21].

Інфінітив у функції **обставини** має такі типи: 1) причини – може використовуватися сполучники *in order* або *so as* перед інфінітивом причини, зазвичай перед негативним інфінітивом: *I watched him **in order to know more about him**. Go to her now **so as not to be late***; 2) наслідку – зазвичай використовується в поєднанні з прислівниками *too, enough, such*: *She is old **enough to go out on her own**. He had gone **too far to draw back***; 3) наступних подій – інфінітив може вказувати на те, як погані новини йдуть перед хорошими, або використовуватись і без такого підтексту: *He hurried home **only to find that it was empty**. They came to the field **to find the army in retreat***; 4) супутніх обставин – вказує на те, що дія відбувається в той же час, що і дія присудка: *Her voice floated out, **to swell the night's uneasiness***; 5) порівняння – зазвичай використовується в поєднанні з *than*: *To give is more blessed **than to receive*** ; 6) винятку – вказує на дію, яка є однією можливою у представленій ситуації. Інфінітив в даній обставині вживається в заперечних та питальних реченнях з прийменниками *but, except*: *I had nothing to do **but wait**. What could I do **except turn back?***; 7) часу – позиція інфінітиву є стійка та завжди слідує за присудком, який визначає; завжди активний стан та недоконаний вид: *His father lived **to be 90**. Go away! I shudder **to see you here***; 8) умови – вказує на дію, яка є перед станом дії присудка; часто використовується в умовному способі: ***To see him walk down the street**, you'd never know he was blind*.

Інфінітив також використовують як **вставна конструкція**, яка може стояти на початку і в кінці речення: ***To begin with**, you have been lying to me all the time* [4, с. 121].

У статті матеріалом дослідження функціональних особливостей інфінітиву послуговував твір англійського письменника У. С. Моема «Театр» [6]. Аналіз зазначеного твору свідчить, що автор використовує інфінітив дуже часто, як при написанні діалогів героїв, так і при авторських роздумах. Також слід зазначити, що У. С. Моем вживає інфінітив у різних часах та використовує як активний, так і пасивний його стан.

Під час аналізу твору було виявлено, що найуживанішим інфінітив виступає у функції **присудка** як: 1) частина складеного дієслівного модального присудка:

*In that time she **must have got to know** him inside and out [6, с. 11].*

*... I **dare say** she'll give you a photograph of herself when you go [6, с. 11].*

*I think when you've finished your coffee, young man, we **ought to be going** [6, с. 17].*

2) частина складеного дієслівного фазового присудка:

*It was really rather wonderful, when you **came to think** of it, ... [6, с. 13].*

*... and authors don't seem to write the parts they **used to write** when I was a young fellow [6, с. 16].*

3) частина простого дієслівного присудка:

*I **won't ask** him if you **don't want** him [6, с. 10].*

*Come alone and we'll **choose** one [6, с. 17].*

*I'll **sing** it for you [6, с. 18].*

Другою функцією інфінітиву за частотою вживання є **додаток**:

*The young man forced himself **to make a remark** [6, с. 13].*

*I'd love **to come** again [6, с. 15].*

*I find it almost impossible **to find a part to suite me** [6, с. 16].*

Наступною функцією інфінітиву за частотою вживання є **обставини різних типів**:

*On it stood in a massive silver frame a photograph of herself and **to balance it** a photograph of Roger, their son [6, с. 11] (обставина мети).*

*It was his obvious beauty that had engaged him to go on the stage rather than **to become a soldier like his father** [6, с. 15] (обставина порівняння).*

*The photographer had so posed her, with her help, **as to show her at the best** [6, с. 18] (обставина наслідку).*

Наступною функцією інфінітиву за частотою вживання є функція **означення**:

*I have a man **to do the rough work for me**, but the ideas are mine [6, с. 13]*

*... it's the actors **the public go to see**, not the play [6, с. 17].*

Найменш вживаною функцією інфінітиву за частотою вживання є **підмет**:

*Is that a sufficient reason **to ask him to lunch**? [6, с. 10]*

*It was unnecessary **to impart such tedious details to a young man** ... [6, с. 13].*

Випадків вживання інфінітиву в якості **вставної конструкції** у творі знайдено не було.

Отже, у ході дослідження виявлено, що граматичними категоріями інфінітиву є співвіднесеність, вид та стан. Також було досліджено, що в реченні інфінітив може вживатися у функції підмета, присудків різних типів, додатку, означення та обставини різних типів. У ході аналізу зазначеного твору з'ясовано, що найуживанішим інфінітив виступає у функції частини різних типів присудків, а найменш вживаною функцією є підмет.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Беляков В. І., Геймур О. О. Функціональні особливості інфінітиву в англійському реченні та його переклад. / В. І. Беляков, О. О. Геймур – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://confcontact.com/2013_04_17/12_Belyakov.htm
2. Гузеева К.А. Английский язык. Справочные материалы. Книга для учащихся / К.А. Гузеева. - М.: Просвещение, 1992. – 288 с.
3. Іванова І. П., Бурлакова В. В., Почепцов Г. Г. Теоретична граматики сучасної англійської мови: Підручник / І. П. Іванова, В.В, Бурлакова, Г.Г Почепцов.- М .: Вища. школа, 1981. -285 с.
4. Кобрина Н.А., Корнеева Е.А. Грамматика английского языка. Морфология. Синтаксис / Н.А. Кобрина, Е.А. Корнеева – СПб.: Союз, 2001. – 496 с.
5. Котнюк Л.Г., Євченко В.В., Левченко О.М. Безособові форми дієслова: Методичний посібник з практичної граматики англійської мови для студентів Навчально-наукового інституту іноземної філології. – Видання друге,

доповнене та перероблене / Л.Г. Котнюк, В.В. Євченко, О.М. Левченко. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – 156 с.

6. Maugham W.S. Theatre / W. S Maugham – Вінниця: Нова книга, 2002. – 311 с.